

Německá dívka

román

ARMANDO LUCAS CORREA

NĚMECKÁ DÍVKA

Copyright © 2016 by Armando Lucas
Correa

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být
rozšiřována bez písemného souhlasu
nakladatele.*

Translation © Jiří Pešek, 2022
Cover © Alejandro Colucci, 2022
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2022

ISBN 978-80-277-2942-5 (pdf)

Armando Lucas Correa

NĚMECKÁ DÍVKA

Mým dětem, Emmě, Anně a Lucasovi

*Anně Maríe (Karmanové) Gordonové,
Judith (Koeppelové) Steelové a Herbertu Karlinerovi,
kteří byli ve věku mých dětí, když se roku 1939
v hamburském přístavu nalodili na St. Louis*

Mými svědky jste vy.

Izajáš 43:10, 11

*Vzpomínky jsou to,
co si už nechcete pamatovat.*

Joan Didion

PRVNÍ ČÁST

Hannah a Anna

Berlín – New York

Hannah

Berlín, 1939

Bude mi dvanáct a už jsem se rozhodla: zabiju své rodiče.

Lehnu si a počkám, až usnou. Táta zamkne na kličku všechna dvojítá okna, zatáhne bronzově zelenkavé sametové závěsy a zopakuje to samé, co od něj slyšíme každý večer po večeři, která v posledních dnech představuje už jen kouřící misku polévky bez chuti.

„Nic víc už s tím nenaděláme. Nemůžeme tu zůstat, musíme pryč.“

Maminka na něj začne křičet. Hlas se jí zlomí, zatímco ho obviňuje a zoufale chodí po celém domě, jediném prostoru, který za poslední čtyři měsíce poznala, dokud se její tělo nevyčerpá, neobejme tátu a nepřestane naříkat.

Počkám pár hodin. Nesmí mi klást žádný odpor. Táta už rezignoval, to vím. Ten žádný odpor klást nebude. S maminkou to bude těžší, ale díky práškům na spaní, které si každou noc bere, upadne do hlubokého spánku a nechá se unášet vůní jasmínů a pelargonii. Každý den dávku zvyšuje. Několik posledních nocí ji probudil vlastní křik. Když se běžím podívat, co se děje, pootevřenými dveřmi rozeznávám

jen maminku, jak se sklíčeně krčí tátovi v náruči úplně jako malé dítě, které se vzpamatovává z hrozivé noční můry. Její nejhorší noční můrou je však být vzhůru.

Můj pláč už nikdo neposlouchá. Jsem totiž silná, jak tvrdí táta. Zvládnu vše, co mi přijde do cesty. Ale moje maminka ne, ta chřadne bolestí.

To ona je nyní jediným dítětem v domě, do něhož již nezavítá denní světlo. Už jsou to čtyři měsíce, co pláče každou noc. Pláče od té doby, co město pokryly střepy rozmlácených okenních tabulek a vzduch se trvale nasýtil pachem prachu, kovu a kouře.

Tehdy začali plánovat náš útěk. Rozhodli se, že opustíme dům, ve kterém jsem se narodila. Vzali mě ze školy, kde už mě stejně nikdo nechtěl, a táta mi daroval druhý fotoaparát.

„Abyś tu zanechala stopy. Jako Ariadninu nit k cestě ven z bludiště,“ zašeptal.

Odvážila jsem se pomyslet, že nejlepší by bylo se jich zbavit.

Jednou z možností bylo naředit tátovi aspirin do jídla a vzít mámě prášky na spaní. To by nepřežila ani týden.

Problémem byla nejistota. Neměla jsem nejmenší tušení, kolik aspirinu by bylo třeba, aby tátovi narostl smrtící vřed, který by spustil vnitřní krvácení. Nebo jak dlouho maminka vydrží bez spánku. Krvavou variantu jsem hned zavrhla, nesnáším totiž pohled na krev. Jakmile ji uvidím, polije mne studený pot a omdlím. Nejlepší by tedy bylo ukončit jejich dny udušením. Zadusit je obrovským péřovým polštářem. Koneckonců maminka zcela jasně řekla, že jejím snem vždy bylo, aby ji smrt překvapila ve spánku. Nesnáším loučení, říká a přitom se mi dívá do očí, a když ji nevnímám, chytne mě za ruku a zatřepe se mnou ze všech sil, které jí ještě zbývají.

Jedné noci jsem se zničehonic probudila s myšlenkou, že můj zločin byl dokonán. Viděla jsem bezvládná těla svých rodičů a nedokázala jsem přitom uronit jedinou slzu. Cítila jsem se svobodná. Nikdo už mě nemohl nutit, abych se přestěhovala do špinavé čtvrti, abych opustila své knihy, fotografie a abych žila ve strachu, kdy mě otráví vlastní rodiče.

Začala jsem se třást. Křičela jsem „Tati!“, ale nikdo mi nepřišel na pomoc. Mami! Už nebylo cesty zpět. Co se to ze mě stalo? Nevěděla jsem, jak se zbavit těl. Jak dlouho potrvá, než se začnou rozkládat?

Budou si myslet, že se jednalo o sebevraždu. Nikdo by o tom přece nepochyboval. Poslední čtyři měsíce se jen trápí. Pro ostatní bych byla sirotek, sama před sebou bych si připadala jako vražedkyně.

Můj zločin byl dokonale popsán ve slovníku. Našla jsem ten strašný výraz. Už jen při jeho vyslovení mi přeběhl mráz po zádech: paricida. Snažila jsem se ho zopakovat, ale nešlo to. Byla jsem vražedkyně.

Jak snadno se dá pojmenovat můj zločin, má vina, má agonie. Jak se ale říká tomu, kdo zabije své děti? Nejspíš je to zločin natolik ohavný, že pro něj neexistuje slovníkové heslo. Takže jim to projde, zatímco já budu muset nést na bedrech tíhu smrti a snášet to odporné slovo. Člověk může zabít své rodiče i své sourozence, ale své děti nikoli.

Bloudím po místnostech, které mi připadají stále menší a tmavší, v domě, který už brzy přestane být náš. Dívám se na nedosažitelný strop, procházím chodbami, na jejichž stěnách odpočívají obrazy pozvolna mizející rodiny. Světlo lampy v tátově knihovně dopadá skrz stínítko z ledového skla do chodby, v níž stojím bez hnutí, dezorientovaná, a své ruce vidím zbarvené dozlatova.

Otevřu oči a jsem stále ve stejném pokoji, obklopená ohmatanými knihami a panenkami, se kterými si už nikdy

nebudu hrát. Zavřu oči a cítím, že náš útěk na palubě oceánského parníku z přístavu v zemi, do které jsme nikdy nepatřili, už se blíží.

Nakonec jsem je nezabila. Nebylo to potřeba. Rodiče vzali vinu na sebe – donutili mě, abych se do propasti vrhla s nimi.

* * *

Pach domu se stal nesnesitelným. Nechápu, jak maminka dokáže žít mezi těmito stěnami pokrytými mechově zeleným hedvábím, které během tohoto ročního období pohltí i ten nepatrný zbytek světla zvenčí. Je to pach vězení.

Zbývá nám čím dál méně času. Vím to, cítím to. V Berlíně už léto trávit nebudeme.

Maminka má šatník plný naftalínu, snad aby zachovala svou přítomnost, a ten štiplavý zápach už prostoupil celý dům. Nevím, co přesně chce zachovat, vždyť nakonec stejně přijdeme o všechno.

„Smrdíš jako starý báby z Grosse Hamburger Strasse,“ vmete mi do tváře Leo, můj jediný kamarád. Jen on se mi odváží podívat zpříma do očí, aniž by na mě chtěl plivnout.

Od chvíle, co přišel k nám domů se svým otcem, Herr Martinem, se z nás s Leem stala nerozlučná dvojka. Táta je pozval na večeři u příležitosti svého návratu z měsíčního věznění. Jednoho strašného listopadového večera ho totiž odvedli přímo z univerzity a my s maminkou jsme o něm až do jeho propuštění nic neslyšely.

Jara v Berlíně jsou chladná a deštivá. Dnes táta odešel brzy a nevzal si ani kabát. Poslední dobou, když jde ven, už ani nečeká na výtah, ale rovnou schází po vrzajících schodech, na které mám já vstup zakázaný. Nedělá to však proto, že by spěchal, jen se nechce s nikým v budově potkat. Pět

rodin, které obývají jednotlivá patra pod námi, už netrpělivě očekává náš odchod. Ti, kteří byli našimi přáteli, už jimi nejsou. Ti, kteří kdysi děkovali tatínkovi a snažili se být zadobře s maminkou a jejími kamarádkami, kteří chválili její dobrý vkus v oblékání nebo žádali o radu, jak sladit odvážně barevné psaníčko s módními botami, námi nyní pohrdají a dost možná nás brzy nahlásí.

Co se týče maminky, je to pro ni jen další den, kdy zůstane zavřená doma. Každé ráno po probuzení si upraví své překrásné vlasy, které jí kamarádky z čajovny hotelu Adlon vždy tolik záviděly, a nasadí si rubínové náušnice. Táta jí říká bohyně kvůli tomu, jak moc ji fascinuje film, její jediný kontakt s lepší společností. Nikdy si nenechala ujít premiéru filmu v kině Palast, kde se objevila ta pravá bohyně – Greta Garbo.

„Nikdo není němečtější než ona,“ zdůrazňovala, když mluvila o bohyni, která byla ve skutečnosti Švédka. Ale v těch letech se ještě hrály němé filmy, takže koho vlastně zajímalo, kde se hvězda narodila?

„To my jsme ji objevili. Vždycky jsme věděli, že ji bude zbožňovat celý svět. Ale my jsme si to uvědomili jako první, proto si jí pak všiml i Hollywood. Už ve mém prvním zvukovém filmu mluvila perfektní němčinou: *Whisky – aber nicht zu knapp!*“

Někdy se vraceli z kina domů a máma ještě pořád plakala:

„Miluju smutné konce... ve filmu,“ říkala vždycky. „Komedie nejsou pro mě.“

Padala tatínkovi do náruče, jednu ruku si pokládala na čelo, druhou si přidržovala hedvábnou vlečku kaskádovitých šatů, zaklonila hlavu a začala mluvit francouzsky.

„*Armand, Armand...*“ opakovala tiše, se silným přízvukem, jenž se podobal tomu, který má bohyně.

A tatínek ji oslovoval „má kamélie“.

„*Espère, mon ami, et sois bien certain d'une chose, c'est que, quoi qu'il arrive, ta Marguerite te restera,*“ odpovídala mu ona se smíchem. „Dumas zní v němčině příšerně.“

Teď už maminka nikam nechodí.

„Příliš mnoho vymlácených oken,“ vymlouvá se od strašlivého listopadového pogromu.

Toho dne tátu vyhodili z práce. Zadrželi ho v jeho vlastní kanceláři a potom ho odvedli na služebnu v ulici Grolmanstrasse, kde ho drželi v izolaci kvůli zločinu, jehož podstatu nám nikdy nikdo neobjasnil. Na služebně se dělil o celu bez oken s Herr Martinem, Leovým tátou. Teď se spolu ti dva vídají každý den a maminka si kvůli tomu dělá ještě větší starosti, jako kdyby chystali útěk, na který ona ještě není připravena.

Ve skutečnosti je to strach, co jí nedovoluje opustit místo, které považovala za svou nedobytnou pevnost. Žije v neustálém strachu. Dřív ráda chodila do elegantního salonku hotelu Kaiserhof, který je pár bloků jižněji, avšak dnes ho navštěvují ti, kteří nás nenávidí a kteří si myslí, že jsou čistí. Takovým Leo říká Zlobři.

Byly časy, kdy se Berlínem chlubila. Když zamířila na nákupy do Paříže, vždy se ubytovala v Ritzu, a pokud doprovázela tátu na konferenci nebo koncert do Vídně, přespávala v Imperialu.

„Ale my máme Adlon, náš Grand Hotel na bulváru Unter den Linden. Ubytovala se v něm i sama bohyně a pak ho ještě zvěčnila na filmovém plátně.“

Teď se kouká z okna a snaží se přijít na to, co se jí to vlastně přihodilo. Kam se poděly její šťastné roky. K čemu byla odsouzena a proč. Má pocit, že doplácí na vinu ostatních – svých rodičů, prarodičů a mnoha dalších předků v průběhu věků.

„Vždyť já jsem Němka, Hannah. Jsem Straussová. Alma Straussová. Copak to nestačí, Hannah?“ opakuje mi vždy,

jednou německy, jindy španělsky, pak i anglicky a někdy zase francouzsky. Jako kdyby ji někdo odposlouchával, jako by své poselství chtěla sdělit dostatečně jasně a v několika světových jazycích, které tak skvěle ovládá.

Domluvili jsme se s Leem, že půjdeme fotit. Každé odpoledne se scházíme v kavárně Frau Falkenhorstové nacházející se na nádvoří secesního komplexu Hackesche Höfe. Kdykoli nás paní majitelka zahlédne, s úsměvem o nás mluví jako o „banditech“ a to se nám líbí. Pokud má jeden z nás nějaké větší zpoždění, horkou čokoládu vždy objedná ten, kdo dorazil první.

Občas se scházíme v kavárně u východu z nádraží na Alexanderplatz, kde mají regály plné bonbonů zabalených do stříbrných papírků. A když mě někdy Leo potřebuje vidět velice narychlo, čeká mě u novinového stánku poblíž našeho domu, aby nenarazil na některého z našich sousedů, kteří se nám vyhýbají, ačkoli jsou zároveň našimi nájemníky.

Abych se neprotivila nařízení dospělých, vyhýbám se stále zaprášenějšímu schodišti pokrytému dlouhým kobercem a poslušně nastupuji do výtahu, který se zastaví ve třetím patře.

„Dobrý den, Frau Hofmeisterová,“ pozdravím a usměju se na Gretel, se kterou jsem si hrála celý život. Gretel je smutná, neboť nedávno přišla o krásné, bílé štěňátko. Je mi jí tak líto.

Jsme stejně staré, ale já jsem mnohem vyšší. Dívka zabodne pohled do země a Frau Hofmeisterová se odváží prohodit:

„Raději pojďme po schodech. Tak kdy už odsud zmizí? Copak nevidí, že nás všechny staví do trapné situace...?“

Řekla to tak, jako kdybych nemohla zaslechnout její slova, jako by ve výtahu byl zavřený jen můj stín. Jako kdybych vůbec neexistovala. To je to, co si ona přeje. Abych neexistovala.

V našem domě bydlí Dittmarovi, Hartmannovi, Brauerovi a Schultesovi. Jsou u nás v nájmu, jelikož celá budova

patřila mamince ještě před mým narozením. To oni by měli odejít. Nepatří sem. My ano. Jsme víc Němci než oni.

Dveře výtahu se zavřou, kabina začne klesat a já už jen letmo zahlédnu Greteliny nohy.

„Špíny jedny!“ zaslechnu.

Rozuměla jsem dobře? Tati, moc ráda bych věděla, co tak hrozného jste vyvedli, že musím nést tohle břemeno. Jaký zločin jsme spáchali? Nejsem špinavá a ani nechci, aby mě takovou viděli. Vystoupím z výtahu a schovám se pod schody, abych na ně znovu nenarazila.

Vidím, jak vycházejí z domu. Gretel stále s očima upřenýma do země. Pak se ohlédně a smutnýma očima mě hledá. Možná se mi chce omluvit, ale její matka už ji postrkuje ven.

„Na co civíš?“ křikne na ni.

Cestou domů vyběhnu po schodech, s pláčem a co nejhlučněji. Pláču ze vzteku, z bezmoci, z toho, že nemůžu říct Frau Hofmeisterové, že je špinavější než já. Pokud ji tu obtěžujeme, ať jde pryč, však celý dům patří *nám*. Chci mlátit do stěn a rozbít drahocenný fotoaparát, který mi daroval táta. Vejdu do bytu a maminka nechápe, proč jsem tak rozzuřená.

„Hannah! Hannah!“ volá na mě, ale já ji ignoruju.

Zalezu si do koupelny, kde je docela zima, zabouchnu dveře a pustím sprchu. Pořád brečím. Chci přestat, ale nejde to. Vlezu do běloskvoucí smaltované vany oblečená a v botách a maminka na mě pořád volá, až to po chvíli vzdá a nechá mě na pokoji. Slyším jen zvuk téměř vařící vody, která na mě z výšky dopadá a nechávám ji proniknout do očí, až mě začnou pálit, a potom do uší, do nosu a do úst.

Rychle si sundávám oblečení a boty – vše rázem kvůli vodě a špíně ztěžklo. Namydlím se, celá se potřu maminčinou voňavou solí do koupele, která mi dráždí kůži, a začnu se otírat bílým ručníkem, abych se zbavila sebemenších nečistot. Kůže mi zrudla, jako bych o ni měla vmžiku přijít.

Pustím ještě horčejší vodu, až to nakonec nevydržím, a když vylezu z vany ven, zhrouťím se na studenou, černobíle vykachlíkovanou podlahu.

Naštěstí mi došly slzy. Znovu se osuším a potrápím přitom tu hroznou kůži, kterou nechci a která se snad kvůli tomu horku, jemuž jsem ji vystavila, začne svlékat, až mě nadobro opustí.

Před zamlženým zrcadlem si zkontroluji každý pór. Obličej, ruce, nohy, uši, prostě všechno, abych se ujistila, zda někde nezůstala nějaká stopa nečistoty. Vážně by mě zajímalo, kdo je tu teď ten špinavý.

Třesoucí se schovám v koutě. Svím se, připadám si jako hromádka masa a kostí. Je to to jediné útočiště, které nacházím. Nakonec pochopím, že ať se budu koupat sebevíc, ať si spálím kůži, ostříhám vlasy, vydloubnu oči, ohluchnu, převléknu se, promluvím, nebo se přejmenuji, vždycky budu pro ostatní špinavá.

Nebylo by od věci zaklepat na dveře vážené Frau Hofmeisterové a říct jí, aby si mě dobře prohlédla, že nemám na kůži ani malou skvrnku, a aby ode mě neodháněla Gretel, protože já na její malou holčičku, tak blondátou, dokonalou a neposkvřněnou jako já, nemám špatný vliv.

Jdu do svého pokoje a obléknu se do bílé a růžové, toho nejčistšího, co ve skříni najdu. Poté vyhledám maminku a obejmu ji, protože vím, že ona mi rozumí, ačkoli sama zůstává doma a nikomu se nehodlá postavit. Ve svém pokoji si vytvořila bezpečné hnízdo chráněné tlustými sloupy našeho bytu i mohutnými kvádry stěn a dvojitými okny celého domu.

Musím si pospíšet. Leo už na mě určitě čeká na stanici, nervózně přechází ze strany na stranu a přitom uskakuje a uhýbá před těmi, kteří utíkají, aby jim neujel vlak.

Vím, že alespoň on mě vidí jako čistou.

Anna

New York, 2014

Byla jsem ještě u mámy v bříšku, když nás táta opustil. Těhotná byla teprve tři měsíce, takže měla možnost se dítěte zbavit, ale neudělala to. Nikdy se nevzdala naděje, že se táta vrátí. Nepřijala ani úmrtní list, ani životní pojistku, ani vdovský důchod.

„Ukažte mi nějaký důkaz, třeba stopu jeho DNA, a pak si promluvíme,“ byla její odpověď.

Možná proto, že on pro ni vždy představoval tak trochu cizího člověka, nepřístupného, samotářského a nemluvného muže, si pořád myslela, že by se mohl každou chvíli vrátit.

Táta odešel, aniž by tušil, že se narodím.

„Kdyby věděl, že má dceru na cestě, určitě by tu dnes byl s námi,“ připomínala mi maminka už šestým rokem každé září.

V den, kdy se nevrátil, pro něj měla přichystanou romantickou večeři, během níž se s ním chtěla o onu radostnou novinu podělit. V jídelně, odkud je výhled na bronzovými lampami nasvícené stromy v parku Morningside, prostřela stůl, protože si odmítala připustit možnost jeho zmizení.

Nachystanou láhev červeného vína nikdy neotevřela. Talíře zůstaly na ubruse několik dní. Jídlo skončilo v koši. Ten večer šla spát bez večeře, bez pláče a s očima dokořán.

Když mi to vypráví, zabodne pohled do země. Kdyby to bylo jen na ní, nikdy by ty talíře a víno ze stolu nesklidila. A kdoví jak by to bylo se zbytky seschlého či zkaženého jídla.

„On se vrátí,“ říkávala.

Několikrát spolu mluvili o dětech. Byla to pro ně relativně vzdálená možnost, iluze, které se nikdy nevzdali.

V čem naopak měli zcela jasno, byla jména dětí. Pokud by to byl chlapeček, jmenoval by se Max, holčička by dostala jméno Anna. To byl jeho jediný požadavek.

„Je to dluh vůči mé rodině,“ řekl jednou.

Byli spolu už pět let, a ona ho nikdy nedokázala přimět, aby mluvil o svém životě na Kubě nebo o své rodině.

„Všichni jsou mrtví,“ tvrdil.

Trápí ji to dodnes.

Tvůj otec je pro mě pořád velká záhada. Ale je to záhada, kterou jsem v životě nejvíc milovala.

Pátrání po něm bylo způsobem, jak zmírnit její smutek. Vyřešení záhady mělo být jejím rozhrěšením.

Někdy, když usínám, si představuju, že nezmizel, že se jen ztratil, že se vydal na dlouhou cestu lodí, která obeplouvá celý svět a která se každým dnem vrátí.

Schraňuji jeho malý digitální fotoaparát. Dříve jsem dokázala trávit celé hodiny procházením obrázků, které zůstaly v jeho paměti. Nebyla mezi nimi jediná fotografie mé matky. Proč taky, když ji měl po svém boku. Mezi obrázky bylo velké množství těch, které z úzkého balkonu v našem obývacím pokoji zachycovaly východ slunce. Ať už to byly deštivé, světlé, tmavé, nebo mlhavé dny, dny oranžové, fialové, modré, dny bělostné plné napadaného sněhu, vždy na nich bylo slunce. Východ slunce v pásmu vymezeném různě

vysokými budovami ztichlého Harlemu, komíny s bledými sloupy kouře a East River mezi dvěma ostrovy. A opět slunce. Nádherné, zlaté, někdy hřejivé, jindy studené, vždy zabrané přes dvojité sklo našich balkonových dveří.

Máma mi říkala, že život je jako puzzle. Vstane a snaží se umístit ten správný díl do skládačky, hledá všechny možné kombinace k tomu, aby dala dohromady obraz vzdálené krajiny. Naopak já žiju jejich lámáním, abych rozluštila, odkud pocházím.

Já si skládám vlastní puzzle z fotografií, které si doma vytisknu z těch, které jsem našla v otcově fotoaparátu. Máma si svůj pokoj s oknem do vnitřního dvora domu, které nechává vždy zavřené, proměnila v úkryt, kde se noří mezi šedá prostěradla a polštáře, jež ji pohlcují.

Žijeme samy a ode dne, kdy jsem zjistila, co se tátovi opravdu stalo, a kdy ona pochopila, že se o sebe dokážu postarat sama, se zavřela ve svém pokoji a já se stala její chůvou.

Ve snech jsem ji viděla, jak tvrdě usíná kvůli práškům, které si bere předtím, než se uloží do postele, aby si ulevila od bolesti a už se neprobudila. Někdy tiše prosím, aniž bych sebe sama mohla slyšet nebo si to pamatovala, aby usnula napořád, protože jen tak zmizí její věčná bolest. Nesnesu totiž pohled na to, jak trpí.

Každý den jí před odchodem do školy přinesu černou kávu bez cukru. Večer se mnou sedává u večeře jako duch, kterému vykládám vymyšlené historky ze školních lavic. Ona mě poslouchá, dává si lžící do úst, usmívá se a dívá se na mě, aby dala najevo, že mi děkuje za to, že tu s ní ještě stále jsem, že jí vařím polévku, kterou ona odevzdaně polyká.

Vím, že může kdykoli zmizet. Ale co já? Kam bych šla?

Každé odpoledne, když mě školní bus vyhodí u vchodu do našeho domu, nejdřív vyzvednu poštu. Pak připravím večeři pro nás dvě, dodělám si zbývající domácí úkoly, zkontroluju,

jestli není potřeba zaplatit nějaké účty, a pokud ano, předám je mámě.

Dnes poštou přišla velká žluto-bílo-červená obálka. Je adresovaná mámě a odesílatel na ní uvedl kanadskou adresu. Nechávám ji na jídelním stole.

Jdu do postele a začínám číst knihu z povinné školní četby, když si vzpomenu, že jsem ještě neotevřela tu tlustou obálku, na které je rudými písmeny upozornění, že se nesmí přehýbat.

Naléhavě zaklepu na dveře mamincina pokoje. „V tuhle noční hodinu?“ pomyslí si určitě, a proto předstírá, že spí. Ticho. Tak snadno se odbýt nenechám.

Noci jsou pro ni posvátné. Snaží se usnout, prožívá vše, co dělávala, nebo přemítá o tom, jaký by byl její život, kdyby se osud dal snadno předvídat či vymazat.

„Přišel nám balíček. Myslím si, že bychom ho měly otevřít společně,“ říkám, ale nedostane se mi odpovědi.

Zůstanu u dveří a lehce do nich strčím, abych ji prudkým otevřením příliš nepřekvapila. Světla jsou zhasnutá. Dřímá, vpitá do matrace, která klesá pod vahou jejího stále lehčího těla. Ujišťuju se, že dýchá, že stále existuje.

„Nemůžeme to nechat na zítra?“ zamumlá, ale já se nepohnu ani o píd.

Znovu zavře oči a pak je zase otevře a vidí mě, jak stále stojím u dveří. Jsem pro ni silueta proti světlu na chodbě, které oslňuje její oči přivyklé neustálému přítmí.

„Kdo ho poslal?“ ptá se, ale já odpověď neznám.

Trvám na tom, aby vstala a šla za mnou. Zvednout se z postele jí jen prospěje.

Nakonec ji přesvědčím a ona se nejistě posadí. Z čela si odhrne černé zplihlé vlasy, které již několik měsíců neviděly kadeřníka, a zavěsí se do mě. Jdeme ke stolu v jídelně, abychom zjistily, co nám to poslali. Možná je to dárek k mým

narozeninám. Třeba si někdo vzpomněl, že mi brzy bude dvanáct, že už jsem velká, že existuju.

S výrazem „proč mě nutíš vstávat a vytrháváš mě ze zavedené rutiny“ se pomalu posadí ke stolu.

Když uvidí adresu odesílatele, vezme obálku do rukou, přiloží si ji k hrudi, zeširoka otevře oči a slavnostně mi oznámí: „Je od rodiny tvého otce.“

Cože? Vždyť táta neměl rodinu! Na tento svět sám přišel a sám z něj taky odešel, aniž by mu kdokoli stál po boku. Matně jsem si pamatovala, že jeho rodiče zahynuli při leteckém neštěstí, když mu bylo devět let. Předurčen k tragédii, jak jednou řekla máma.

Vychovávala ho Hannah, jeho stará teta, která už musí být po smrti. Neměli jsme tušení, jestli spolu komunikují telefonicky, dopisy nebo e-mailem. Byla jeho jedinou rodinou. Za své jméno jsem vděčila právě jí.

Balíček sice přišel přes Kanadu, ale ve skutečnosti byl až z Havany, hlavního města karibského ostrova, kde se táta narodil. Otevřeli jsme ho a zjistili, že uvnitř je další, menší obálka. „Pro Annu od Hannah“ stálo velkými, poněkud roztrásenými písmeny na vnější straně obálky. To nebude žádný dárek. Musí to být nějaké dokumenty nebo něco podobného. Možná to ani nijak nesouvisí s mými narozeninami. Nebo je to od posledního člověka, který tátu spatřil a nyní se rozhodl nám poslat věci, co po něm zůstaly. O dvanáct let později.

Ta nevědomost a vzrušení mě zneklidnily. Pořád jsem chodila kolem dokola, střídavě si sedala a zase vstávala. Chodila jsem až do rohu jídelny a zase zpátky ke stolu. Nervózně jsem si pohrávala s pramenem vlasů, který jsem tak dlouho namotávala, až se zašmodrchal. Bylo to, jako by se táta vrátil.

Maminka obálku otevřela a uvnitř jsme našly jen pár sépiově zabarvených listů kontaktních kopií a několik dobře zachovaných černobílých negativů spolu s časopisem – snad

v němčině? – z března 1939. Na obálce byla z profilu vyobrazena usmívající se blondátá dívka.

„*Německá dívka*“, přeloží okamžitě název časopisu. „Vypadá jako ty,“ dodá ještě záhadně.

S těmito fotografiemi bych tak nyní mohla začít skládat nové puzzle. Se všemi těmi obrázky z ostrova, kde se narodil táta, by to šlo samo. Vlastně jsem z toho nálezu měla velkou radost, i když původně jsem si dělala iluze, že v balíčku naleznu třeba tátovy hodinky, dědictví po dědečku Maxovi, které ještě stále fungují. Nebo jeho zasnubní prsten z bílého zlata. Nebo jeho brýle bez obrouček. To jsou jen některé detaily, které si pamatuju z fotografie, kterou mám u sebe a která každou noc spí u mě pod polštářem. Pod polštářem, který byl jeho.

Balíček však neměl s tátou nic společného. Přinejmenším ne s jeho smrtí.

Nikoho na obrázcích jsme neznaly. Nebylo lehké něco rozeznat na tak malých a rozmazaných obrázcích vytištěných na listech papíru, které vypadaly, jako by je někdo zachránil z vraku ztroskotané lodi. Mohl na nich být táta. Ne, to není možné.

„Tyhle fotky jsou staré sedmdesát nebo i více let,“ snažila se objasnit máma. „Myslím si, že ani tvůj dědeček tehdy ještě nebyl na světě.“

„Hned zítra je musíme nechat vytisknout,“ prosím ji a snažím se přitom kontrolovat své nadšení, abych ji příliš nerozrušila. Ona mezitím nemůže odtrhnout oči od těch tajemných obrázků a těch tváří z minulosti, které se snažila rozluštit.

„Anno, tohle je ještě z předválečného období,“ tvrdí mi s vážností, která mě vyděsí. A zároveň mě to mate ještě víc. O jaké válce to mluví?

Pokračujeme v prohlížení negativů a nacházíme starou, vybledlou pohlednici. Maminka ji bere velmi opatrně do ruky, jako by se bála, že by ji vmžiku mohla proměnit v prach.

Na jedné straně loď, na druhé věnování.

Srdce se mi rozbuší. Určitě je to součást řešení, ale na pohlednici je datum 23. května 1939. Nemyslím si, že by to mělo co do činění se zmizením mého táty. Maminka začne s tímto pokladem manipulovat se zručností archeologa, div že nesáhne po páru hedvábných rukavic, aby zabránila sebemenšímu poškození negativů. Poprvé po dlouhé době jí opět jiskří oči.

„Je na čase zjistit, kdo je vlastně můj tatínek,“ říkám jí v přítomném čase stejně, jako to dělá ona pokaždé, když o něm mluví, a upírám přitom pohled na tvář německé dívky.

Vím jistě, že se můj otec nevrátí, že jsem o něj už navždy přišla. Stalo se to jednoho prosluněného zářijového rána. Přesněji řečeno v úterý. Ale chci se o něm dozvědět víc. Nemám nikoho jiného, jen matku, která žije zavřená v tmavém pokoji a nechává se unášet temnými myšlenkami, které s nikým nesdílí. Někdy zkrátka odpověď neexistuje a člověk se s tím musí vyrovnat, to vím, ale stejně nechápu proč, když se vzali, nezjistila o tátovi víc, proč se ho nepokusila lépe poznat. Teď už je na to pozdě. Taková je moje máma.

Avšak nyní tu máme nový projekt. Alespoň já ho mám. Vlastně si myslím, že jsme nyní velmi blízko nalezení stopy, kterou jsme tolik postrádaly.

Máma se vrací do svého pokoje a já ji chci probrat z letargie. Já zůstávám s touto relikvií, kterou nám posílá vzdálený příbuzný, s nímž se teď chci zoufale setkat. Opřu malou kartičku o lampu na nočním stolku a ztlumím intenzitu světla. Lehnu si, přikryju se a prohlížím si obrázek, dokud neusnu.

Na pohlednici je vyobrazena výletní loď s nápisem *ST. LOUIS* Hamburg-Amerika Linie. Věnování na druhé straně je napsáno německy: „*Alles Gute zum Geburtstag Hannah.*“ Podepsáno: „*Der Kapitän.*“

Hannah

Berlín, 1939

Když zevnitř otvírám ohromné dveře z tmavého dřeva, bezděčně přitom zavadím o bronzové klepadlo, jež prolomí ti-cho prostoru, v němž už se necítím chráněna. Chystám se na vstup do shonu a lomozu Französische Strasse, lemované červeno-bílo-černými vlajkami. Všude kolem chodí lidé, klopýtají jeden přes druhého, ale nikdo už se neomlouvá. Všichni se pohybují, jako by před něčím prchali.

Přicházím do Hackesche Höfe, který před pěti lety patřil panu Michaelovi, příteli mého táty. Pak mu ho vzali Zlobři a on se musel poroučet z města. Leo na mě čeká jako každé poledne u dveří kavárny Frau Falkenhorstové na vnitřním nádvoří budovy. Tady ho máme, i s jeho rozmazleným dětským obličejem, připraveného si stěžovat, že mi to trvalo tak dlouho.

Vytáhnu fotoaparát a začnu ho fotit. Leo se směje a nadšeně pózuje. Dveře kavárny se otevrou a objeví se v nich muž se zarudlým nosem, kterého následuje teplý vzduch s vůní piva a tabáku. Když dojdu až k Leovi, ihned mě ovane jeho čokoládou nasáklý dech.

„Musíme odsud vypadnout,“ říká a já s úsměvem přikývnu.

„Ne, Hannah, musíme *odsud* vypadnout,“ opakuje a zdůrazňuje přitom slůvko „odsud“.

Teď už chápu. Nechceme už dál žít mezi vlajkami, vojáky a neustálým strkáním. *Půjdu s tebou kamkoli*, pomyslím si a vzápětí se dáme do běhu.

Běžíme proti větru, proti vlajkám, proti autům a já klopytám za Leovými dlouhými kroky. On ví, jak proklouznout davem těch, kteří si o sobě myslí, že jsou čistí a neporazitelní. Jsou chvíle, kdy, pokud jsem právě s Leem, neslyším kravál z reproduktorů ani výkřiky a písne těch, kteří kolem pochodují v chorobné synchronii. V tu chvíli nemůžu být šťastnější, i když vím, že mé štěstí nebude trvat déle než minutu.

Přeběhneme most a za zády necháme Berliner Stadtschloss i místní katedrálu, abychom se opřeli o zábradlí a kochali se pohledem na tekoucí vodu ve Sprévě. Řeka je tmavá jako stěny budov, které ji obklopují. Teď se moje mysl začíná toulat a já se pohybuji v rytmu proudu. Cítím, že bych do řeky mohla skočit a následovat její tok, stát se špinavější. Ale dnes jsem čistá, tím jsem si jistá. Nikdo se na mě neodváží plivnout. Dnes vypadám jako kdokoli z nich. Tedy alespoň navenek.

Na snímcích vypadá tok řeky stříbřitě, zatímco most na jeho konci působí jako stín. Zastavím se uprostřed, nad malým obloukem, když slyším, jak na mě Leo rozčileně volá.

„Hannah!“

Proč mě musí zrovna teď vytrhnout ze zamyšlení? Pro mě v tuto chvíli není nic důležitější než se izolovat, nevyšímat si okolí a myslet si, že nemusíme nikam chodit.

„Nějaký chlap si tě fotí!“

V tu chvíli si všimnu hubeného, vytáhlého chlapíka s počínajícím bříškem držícího v ruce foťák značky Leica, kterým

se mě snaží zaostřit. V tu chvíli se rozhýbu, utíkám pryč, měním pozice, abych mu ztížila práci. Musí to být nějaký Zlobr, který nás chce udat. Nebo jeden z nečistých, kteří pracují pro policejní stanici v Iranische Strasse a jejichž pracovní náplní je nás udávat.

„Určitě tě taky vyfotil, Leo. Nemohl tu fotit jenom mě. Co od nás chce? To už snad nemůžeme být ani na našem mostě?“

Maminka trvá na tom, abychom se nepotulovali po městě, které je plné neurvalých hlídačů. Nikdo už se necítí povinen nosit masku, aby nás urazil. To my jsme ten zločin, zatímco oni jsou zákon a bdí nad jeho vymáháním. Zlobří nás napadají, křičí na nás urážky a my musíme jen tiše stát, zatímco do nás kopou.

Určitě objevili naši hanbu, naši nečistotu, a proto nás nahlásí. Usmívám se na muže s foťákem. Má obrovská ústa a z nosu mu kape čirá a lepkavá tekutina. Otře si ho hřbetem ruky a pak ještě několikrát stiskne spoušť fotoaparátu. *Jen si udělej všechny fotky, co potřebuješ. Pošli mě do vězení.*

„Pojďme mu vzít ten foťák a hodme ho do řeky,“ šeptá mi Leo do ucha.

Stále si toho bezvýznamného muže prohlížím. Usmívá se na mě a téměř se mi při hledání dokonalého úhlu vrhá k nohám. Mám chuť mu plivnout do tváře. Znechuceně zírám na jeho mokry nos, velký jako ty, které se objevují na karikaturách nečistých na titulní stránce *Der Stürmer*, týdeníku, který nás nenávidí a který poslední dobou čím dál víc zaplavuje ulice. Ano, musí to být jeden z těch, kteří sní o tom, že je Zlobří nakonec přijmou mezi sebe. Leo jim říká *nečistý odpad*.

Celá se roztřesu, ale vtom už přibíhá Leo a jako hadrovou panenku mě táhne za sebou. A já slyším, jak ten nečistý odpad gestikuluje rukama a snaží se nás zastavit.

„Děvče! Děvče! Jméno! Potřebuju tvoje jméno!“ křičí.

Myslí si, že se snad zastavím a řeknu mu své jméno, příjmení, věk i adresu?

Mizíme v dopravním ruchu. Přeběhneme ulici a hned poté po ní projede přeplněná tramvaj a my vidíme muže, který ještě pořád stojí na mostě. Smějeme se a on se dokonce nestydí nám pokynout na rozloučenou.

Následně běžíme do kavárny Georga Hirsche na Schönhäuser Allee koupit si tam něco sladkého. Leo má pořád hlad. Most jsme nechali dávno za sebou a mně už se sbíhaly sliny při pomyslení na čerstvé voňavé perníčky *Pfeffernüsse*, i když Vánoce byly ještě daleko. Ze všech možných druhů jsem měla nejraději ty glazované v moučkovém cukru s anýzovou esencí. Leo měl pro změnu rád ty obalené ve skořici. Obvykle jsme pak mívali prsty i nosy od perníčků bílé a cvičili jsme si zlobří pozdrav, který Leo proměňoval ve znamení „stop“ tak, že předloktí naklonil směrem nahoru, načež rukou vytvořil tvar písmene L. Takové hlouposti můžou napadat jen Lea, řekla by jistě moje matka.

Byli jsme už velice blízko nejsladší berlínské kavárny, kde jsme se obvykle „koupávali“ v práškovém cukru a trávili odpoledne beze strachu z toho, že nás někdo udá, jenže už na rohu ulice v nás pořádně hrklo. Výkladní skříně kavárny Georga Hirsche byly taky rozbité! Nemůžu tu zkázu přestat fotit. Vidím Lea, jak posmutněl. Na rohu právě pochoduje skupina Zlobrů a jednohlasně zpívá hymnus, jenž je ódou na dokonalost, čistotu a na zemi, která by měla patřit jen a jen jim. Tak buď sbohem, můj milovaný *Pfeffernüsse*!

„To je znamení, že už bychom měli vypadnout,“ řekne truchlivým tónem Leo a oba se dáme do běhu.

Vypadnout, však já už vím. Ne z tohoto místa, ani z našeho mostu, dokonce ani z Alexanderplatz. Prostě vypadnout.

Je možné, že už na nás čekají doma, aby nás zadrželi. Pokud to nejsou Zlobři, určitě nám to pořádně spočítá maminka, každopádně živí se z toho už nedostaneme.

* * *

Na stanici Hackescher Markt nastupujeme do prvního vagonu, hned za parní lokomotivu S-Bahn. Sedneme si naproti dvojici žen, které si neustále stěžují, jak je všechno drahé, na nedostatek potravin i na to, jak obtížné je sehnat v dnešní době kvalitní kávu. Pokaždé když přitom máchají rukama, jim z podpaží vychází vlny potu smíšené s esencí růží a tabáku. Ta upovídanější má na horním řezáku stopy červené rtěnky, které vypadají spíše jako řezná rána. Dívám se na ni a nevědomky se začnu potit. Není to krev, opakuju si v duchu a pohled mám stále upřený na její ohromná ústa. Ženě je to zakrátko nepříjemné, a tak mi gestem naznačí, abych na ni přestala zírat. Sjedou očima níž a do nosu mi pronikne její uleželý pach. Přichází řidič v modré uniformě a chce vidět naše jízdenky.

Mezi stanicemi Zoo a Savignyplatz pozorujeme z okna zčernalé cihlové fasády. Vidíme špinavá okna, ženu, která z balkonu vyklepává mnohokrát potřísněný koberec, muže kouřící v oknech a všude kolem červeno-bílo-černé vlajky. Leo mi ukazuje krásnou vyhořelou budovu na Fasanenstrasse, kousek od železničního viaduktu S-Bahn. Ze střechy v místech zničené kupole ještě lehce stoupá dým. V tu chvíli se však na budovu nikdo jiný nedívá, všichni se zdevas-tované stavbě obloukem vyhýbají. Musí se cítit provinile. Nechtějí vidět, co se z jejich města stává. I žena se zubem umazaným rtěnkou najednou skloní hlavu. Nejenže nechce být svědkem kouře, teď už se neodvažuje pohlédnout do tváře ani nám.

Na další stanici vystupujeme a vracíme se o pár bloků zpátky do Fasanenstrasse. Boční chodbou vstupujeme do budovy, jejíž omítku rozežírá prach a vlhkost, a ještě než dojdeme k oknu jídelny Herr Brauna, už zdálky slyšíme jeho rádio jako obvykle puštěné na maximum.

Herr Braun je nahluchlý a odporný stařec. Další Zlobr. Usadíme se pod oknem jeho chátrající jídelny. Všude kolem nás jsou nedopalky cigaret a kaluže špinavé vody. Tak vypadá naše oblíbená skrýš. Občas nás Zlobr zahlédne a pak na nás pohrdavě křičí ono „slovo na Ž“, které s Leem odmítáme vyslovit. Především jsme Němci, jak vždycky říká maminka.

Leo nechápe, proč fotím kaluže, bláto, nedopalky, rozpadající se zdivo i sklo z rozbitých oken na zemi. Pro mne má kterýkoli z těchto obrazů mnohem větší hodnotu než obrazy Zlobrů nebo budov pokrytých vlajkami; Berlín, který já vidět nechci.

Ani kouř z budovy nedokáže přebít Zlobrův dech – směs česneku, pálenky, tabáku a oschlé vepřové klobásy. Pořád kolem sebe plive a tře si ten svůj mastný, usmrkaný nos. Nevím, co mi žaludek zvedá víc – smrad linoucí se jeho domem, nebo pohled na jeho tvář. Každopádně díky jeho nahluchlosti se tu alespoň můžeme dozvědět, co se děje v Berlíně.

Doma už totiž rádio poslouchat nesmíme, stejně jako si nesmíme kupovat noviny nebo telefonovat.

„Je to nebezpečné,“ řekl mi táta. „Nechceme se přece dostat do ještě větších potíží, než ve kterých už jsme.“

Zlobr několikrát přeladí. Za pár minut začnou zprávy neboli rozkazy, jak jim přezdívá Leo, a Zlobr nepřestává chodit po pokoji a vydávat zvuky. Nakonec se posadí k oknu a jen včasné Leovo odtazení mě ušetří dopadu hutného a hlasitého plivance. Musíme se tomu pořád smát, tak dokonale už máme nastudovaný každý jeho pohyb.

Leo ví, že tu s ním mohu strávit celý den a že se po jeho boku cítím v bezpečí. Když jsme spolu, nemyslím ani na matčino trápení, ani na způsoby, jakými se táta snaží narušit náš život.

Leo je neposedá. Nechodí, nýbrž běhá. Přebíhá z jedné čtvrti do druhé a snaží se přitom zachytit vše, co se děje ve městě, v němž jsme se narodili a které se nám pomalu před očima rozpadá na kousíčky. Občas se vmísí mezi Zlobry, kteří pochodují a křičí v ulicích mezi prapory v barvách trikolory, ačkoli já se ho v tu chvíli neodvážuju následovat. Mluví se mnou dychtivě, až úzkostlivě, jako kdyby tušil, že nám zbývá už jen málo času.

Neustále někam spěchá, vždy má nějaký vytyčený cíl, něco, co mi chce ukázat, něco, o co nesmím přijít. Díky starému rádiu naladěnému na maximum je naše chvíle klidu a intimity právě tady, uprostřed smradu a Zlobrových plivanců.

Leo je starší než já. O dva měsíce. To ho nejspíš nutí předpokládat, že on je tím dospělejším z nás dvou, každopádně já mu to nerozmlouvám, protože je to můj jediný kamarád. Jediný na celé planetě, kterému mohu důvěřovat.

Někdy špehuje svého otce, který se potají stýká s tím mým, a to již od chvíle, kdy se seznámili na policejní stanici v Grolmanstrasse (která podle Lea zapáchá močí), a pak za mnou chodí s mrazivými myšlenkami, na které raději nemyslím. Víme, že naši otcové plánují něco velkého, něco, do čeho bychom mohli, ale také nemuseli být zahrnuti. Nemyslím si, že by nás opustili nebo že by nás poslali do nějaké speciální školy mimo Berlín, anebo samotné do jiné země, kde se mluví jiným jazykem, jako to se svými dětmi udělali jedni Leovi sousedi. Něco ale určitě chystají. Leo to cítí. A mě to děsí.

Můj jediný přítel žije se svým otcem, účetním, který už přišel o veškerou svou klientelu, v pokoji malého penzionu

na Grosse Hamburger Strasse 40. Penzion se nachází vedle komunitního centra pro nečisté, místa plného žen, dětí a starých lidí, s nimiž nevědí, co si počít a kam jinde je poslat, ve čtvrti, kam by se maminka neodvážila vkročit, ani kdyby ji k tomu nutili.

Leově matce se podařilo uprchnout do Kanady, kde žije její bratr, švagrová a pár synovců a neterí, které ještě nezná. Leo a jeho otec nemají velké naděje, že by se s ní brzy shledali. Hledají „další možnosti útěku“, jak Leo rád říká, a v tomto spiknutí prý hraje důležitou roli i můj otec, který podle Lea posílá také své peníze do Kanady, a to přibližně od chvíle, kdy začali zavírat naše banky tady v Berlíně.

Alespoň to mě těší. Ať už se naši rodiče rozhodnou jakkoli, pokud toto rozhodnutí bude zahrnovat obě rodiny a především mě a Lea, určitě to nějak zvládneme. Leo si je jistý, že moji rodiče pomáhají jeho otci, který mezitím přišel o peníze i o práci, aby i oni mohli utéct.

Obvykle svého otce doprovází na ranní schůzky s tím mým a předstírá, že neposlouchá, díky tomu sem tam něco z projektu obou mužů zaslechne. V žertu mu říkám, že se z něj stal špeh dvojice Martin–Rosenthal, avšak sám tuto výzvědnou činnost bere velmi vážně.

Odmítá mě pozvat na návštěvu do svého nového domova.

„Nestojí to za to, Hannah, tak proč?“

„Určitě to nebude horší než tahle příšerná chodba, na které trávíme celé hodiny.“

„Frau Dubieckiová nemá ráda, když k nám chodí návštěvy. Je to stará harpyje, která jen zneužívá naší situace. Nikdo z domu ji nemá rád. Tatínek by se zlobil. Kromě toho, Hannah, bychom si ani neměli kam sednout.“

Vytáhne z kapsy kus černého chleba a vloží si ho do úst veliký kus. Nabídne mi taky, ale já odmítám. Docela jsem

ztratila chuť k jídlu. Jím, jen když musím. Leo však chléb hltá se zuřivým hladem, já ho tak mezitím můžu důkladně pozorovat a podrobně ho popsat.

Z Lea srší energie na každém kroku. Je plný barev. Má narudlou plet a hnědé oči.

„V žilách mi proudí krev,“ vykřikne a tváře se mu rozjasní. „Zato ty jsi takbledá, až jsi skoro průhledná. Vidím do tebe, Hannah,“ dodá a já se červenám.

Gesta příliš nepoužívá, ani to nepotřebuje. V jediné větě se jeho tvář rozehraje tisícerem emocí. Když ke mně promlouvá, visím na něm očima i ušima. Bombarduje mě přívalem slov. Dokáže mě znervóznit, rozesmát i roztřást. Člověk poslouchá Lea a hned si představuje, že město může vybuchnout každou chvílí.

Má bujnou, vlnitou kštici, která vypadá, jako by nikdy nepoznala hřeben. Je hubený a vysoký. Ačkoli jsme stejně velcí, vždycky vypadá o půl hlavy vyšší. Když se rozvypráví o něčem důležitém, vždycky si kouše rty málem až do krve. Jeho oči jsou vyděšené, doširoka otevřené a jeho řasy jsou ty nejdelší a nejtmaší, jaké jsem kdy viděla. Vždy na místo „dorazí dřív než on“, pošťuchuju ho. A přitom mu je moc závidím. Z těch mých je mi naopak smutno; jsou tak světlé, jako by ani neexistovaly. Mám je po mamince.

„Však je nepotřebuješ,“ utěšuje mě Leo. „Vždyť máš tak krásné modré oči.“

Zápach mě rázem vrátí do reality špinavé chodby. Zlobr přechází po místnosti sem a tam. Málokdy svůj brloh opouští, snad jen když jde na nákup.

Leo mi řekl, že Zlobr pracoval v řeznictví Herr Schemuela, pár bloků odsud, dokud sám řezníka neudal. Případá mu, že od té doby, co se Zlobři dostali k moci, má všechno pod kontrolou. To oni mu dali svobodu, aby rozhodoval o osudu tak bezvýznamné vši, jakou je i on sám.

Oné hrozné listopadové noci, o které dodnes všichni mluví, Schemuelovým vytloukli výlohy a krám jim zavřeli. Od onoho dne město neskutečně páchlo. Ve vzduchu se mísil pach rozbitého potrubí, splašků a kouře. Herr Schemuel byl zatčen a pak se po muži, který v této čtvrti věděl o porcování masa nejvíce ze všech, slehla zem.

Nyní je Zlobr bez práce. Docela by mě zajímalo, jaké výhody mu udání Herr Schemuela ve skutečnosti přineslo.

Berlín je teď plný Zlobrů. V každém bloku je nějaký jejich hlídač. To oni mají na starosti udávání, pronásledování a další znepríjemňování života těm z nás, kteří smýšlíme jinak a kteří pocházíme z rodin, jež neodpovídají jejich představám o rodině. Musíme se mít na pozoru před nimi i před těmi, jimž Leo říká nečistý odpad a kteří si myslí, že naším udáním spasí sami sebe.

„Je lepší žít zavřený uvnitř, s dobře utěsněnými dveřmi i okny,“ míní Leo.

My však nemůžeme zůstat na jednom místě. Stejně nás nakonec pošlou tam, kam se to zlíbí našim rodičům!

Pro Zlobry není snadné mě odhalit. Můžu se posadit na lavičku v parku, které máme zakázané. Můžu nastoupit do tramvaje určené jen pro čisté. A kdybych si snad chtěla koupit noviny, klidně by mi je prodali.

Podle Lea se mohu vydávat za koho chci. Navenek na sobě nemám žádné patrné znamení, i když uvnitř mám nečistotu, kterou jsem zdělila po svých čtyřech prarodičích a kterou Zlobři pohrdají. Leo je na tom stejně. Myslí si, že je jako oni, ale obvykle ho prý prozradí jeho nos nebo způsob, jakým se dívá. Alespoň takto si to zdůvodňuje on sám. Ve skutečnosti je mu vcelku jedno, že ho někdo odhalí a označí za špinavce, nebo ho dokonce napadne, protože vždycky dokáže ze všeho vyklouznout. Kdyby jen trochu chtěl, mohl by běžet rychleji než velký americký olympijský vítěz Jesse Owens.

Tato moc, díky níž se mohu vydávat za kohokoli, aniž by na mě někdo plival nebo do mě kopal, se obrací proti mně ve chvíli, kdy jsem s těmi, kteří jsou jako já. Myslím si, že se za ně stydím. Proto mě nikdo nemá rád, nepatřím k žádné ze stran. Ale tolik mi to nevadí. Mám totiž Lea.

Často hledáme úkryt zde u Zlobra na chodbě, abychom si udrželi přehled o tom, co se děje. A když nám někdy náhodou nezbude čas, abychom se tu zastavili, Leo je vždycky velmi neklidný, neboť má strach, že zmeškal nějakou novinu, která by mohla změnit naše životy.

Přeruší nás pekařův syn, který je hrdý na svůj obrovský nos. Ale je to Leův přítel. Sklopím hlavu. Pokud si chce Leo jít hrát s ním, ať si jde. Já se už nějak zabavím.

„Už zase jsi s ní?“ křičí na něj. „Vypadni z té špinavé díry a nech už tu *německou holku* na pokoji,“ dal si přitom obzvlášť záležet na tom, aby se při vyslovení každé slabiky znechuceně ušklíbl. „Kašli na ni, myslím si, že je lepší než ostatní. Pojď se radši podívat na bitku na rohu. Umlátí se tam k smrti. Pojď!“

Leo mu naznačí, aby ztichl a odešel.

„*Liebchen, Liebchen, Liebchen*,“ začne si pobroukávat, jako kdybychom snad s Leem byli milenci, a vypaří se.

Leo si všimne, že jsem v rozpacích, obejmeme mě kolem ramen a snaží se mě uklidnit.

„Z toho si nic nedělej, však je to místní blb,“ prohodí mírně.

Ale nepomáhá to. Chtěla bych jít domů a nechat si zvětšit nos, naondulovat si vlasy a obarvit si je načerno. Už jsem z toho unavená. Možná vůbec nejsem dcera svých rodičů, nýbrž čistý sirotek adoptovaný bohatými nečistými, kteří si myslí, že jsou lepší, protože mají peníze, šperky a budovy.

Zprávy, zkreslené špatným zvukem Zlobrova otlučeného rádia, mě vytrhnou z mého žalostného naříkání. Budou

zavedeny nové předpisy a zákony, které bude třeba dodržovat. Při každém novém rozkazu připomínajícím řev úlekem nadskočím. Bolí mě to.

Bude povinné hlásit veškerý náš majetek. Mnozí z nás si budou muset změnit jména a prodat majetky, nemovitosti či podniky za cenu, kterou oni určí.

Jsme pro ně monstra. Krademe peníze druhým. Zotročujeme ty, kteří mají méně. Ničíme dědictví země. To kvůli nám Německo tolik krvácí. Smrdíme. Věříme v jiné bohy. Jsme straky. Jsme nečistí. Dívám se na Lea a potom na sebe a stále nejsem schopná spatřit jakýkoli rozdíl mezi mnou, jím a Gretel.

V Berlíně, nejšpinavějším městě Evropy, se začalo s úklidem. Objemné vodní hadice nás začnou kropit, dokud nebudeme úplně čisté.

Nechtějí nás. Nikdo nás nechce.

Leo mě chytne za ruku a pádíme pryč. Bezcílně ho následuji, nechám se unášet.

Podobně jako všichni ostatní Zlobři, i ten náš se opře pupkem o parapet a vykoukne z okna. Je šťastný, že čas úklidu je již na spadnutí. Však už bylo načas! On sám se o jeho provedení v této čtvrti bude starat i nadále. Nastal čas rozdrtit nežádoucí, zničit je, spálit a udusit, dokud kolem něj nezůstane jediný z nich, kdo by narušoval dokonalost a čistotu.

A s tímto uspokojením, které mu dává moc ničit, být tím, kým je, a zároveň čnit nad všemi ostatními, být bohem ve svých velkolepých kasárnách v obklopení nedopalků a bláta, s tímto uspokojením se mu z hrdla vydere další hutný a hlasitý plivanec.

Anna

New York, 2014

Dnes jsem se probudila brzy. Nemůžu dostat z hlavy tvář té německé dívky. Jako by mi z oka vypadla. Chci otevřít oči dokořán, abych na ni zapomněla. Na nočním stolku mám tátovu fotku a teď i vybledlou pohlednici lodi.

Je to moje nejmilovanější fotka táty. Cítím z ní, jak se na mě zpříma dívá. Tmavé vlasy má sčesané dozadu, oči velké a svěšené, pohled doztracena, husté, černé obočí schované za jemnými brýlemi bez obrouček, úsměv na tenkých rtech, hranatá čelist, dlouhý a pevný krk, široká záda. Na světě není krásnějšího muže, než je tatínek.

Když mám potřebu probrat dění ve škole nebo jen shrnout svůj den či se někomu svěřit se svými starostmi, vytáhnu jeho fotku a položím ji pod lampu se stínítkem v barvě slonové kosti, ozdobené šedivými jednorožci, kteří cválají kolem dokola, dokud světlo nezhasne a já neusnu.

Někdy spolu popijíme čaj, dělíme se o čokoládovou sušenku nebo mu přečtu úryvek z knihy, kterou musím číst do školy.

Když je potřeba si nacvičit nějakou prezentaci na hodinu španělštiny, dělám to s tátou. Neexistuje lepší partner k diskusi, protože právě on má to největší pochopení, je laskavý a klidný.

Maminka mi jednou řekla, že tatínkovou nejoblíbenější knihou v dětství byl *Robinson Crusoe*, a v den mého nástupu do školy mi ji věnovala. Položila mi své jemné ruce na ramena a podívala se mi přímo do očí:

„Aby ses naučila rychle číst. Takto máš alespoň nějaký cíl.“

Zpočátku jsem se zastavovala nad kresbami těch dvou mužů ověšených hadry na divokém ostrově a ptala jsem se sama sebe, proč není v té více než stostránkové knize, kterou táta tolik uctíval, víc obrázků. Na hromadě listů plných černých slov na bílém pozadí bez jakéhokoli náznaku barev pro mě nebylo nic přitažlivého.

Když jsem se naučila číst, snažila jsem se tyto stránky rozluštit. Velmi pečlivě jsem opakovala každou slabiku, každé slovo, ale stále to pro mě bylo obtížné. Ty vyumělkované věty mi byly natolik cizí, že jsem se nedokázala dostat dál než k té první.

„Jestli některé vypravování prostého člověka o jeho dobrodružných příhodách ve světě bylo kdy hodno veřejné známosti...“* Tady se nemluvilo o psech, kočkách, ztraceném měsíci nebo o kouzelných lesích. Jediné známé slovo, které jsem tu našla, bylo „dobrodružství“. Byla to dobrodružná kniha. První hádanka rozluštěna.

Později jsem ji tátovi začala číst slabiku po slabice. Každý večer jsme společně překonali jednu stránku. Nejdřív jsem se u toho div nezalkla, ale později už věty začaly plynout, aniž bych si toho povšimla.

Den, kdy jsem konečně pochopila příběh toho muže, jenž uvízl na ostrově, kde se roční období omezovalo jen na deštivé, nebo suché a kde svého přítele Pátka zachránil před

kanibaly, mě naplnil nadějí. Tehdy jsem si začala vytvářet vlastní dobrodružství.

Vždyť táta se mohl ztratit na nějakém dalekém ostrově, proto jsem se plavila na své majestátní plachetnici, křižovala moře i oceány a bojovala proti strašlivým bouřím či vlnám mocných oceánů, dokud jsem ho nenašla.

Ale dnes si číst nebudeme. Musím mu povědět o balíčku, který jsme dostali z Kuby, skutečné rodinné relikvie. Protože jestli někdo něco ví o té lodi i o věnování v němčině, musí to být on. Přesvědčím mámu, abychom zašly do fotoateliéru vyvolat ty černobílé snímky z obálky. A vím, že on mi pomůže zjistit, kdo na těch fotkách je. Možná jsou na nich jeho rodiče nebo snad prarodiče, neboť, jak jsme pochopily, byly pořízeny před válkou. Před druhou, tou nejstrašnější ze všech.

Každý den, když se probudím, popadnu jeho fotku a políbím ji. Hned potom jdu mamince uvařit kafe. Je to jediný způsob, jak ji dostat z postele.

V kuchyni připravuju kafe bez cukru a dýchám přitom jenom pusou, protože se mi z pachu té tmavé vody dělá špatně, ale jí to chutná a dokáže ji postavit na nohy. S plným hrnkem pak jdu velmi opatrně. Držím ho za ouško, abych se lektvarem, který maminku definitivně probudí, nespálila. Dvakrát lehce zaklepu na její dveře a ona jako obvykle neodpovídá. Pomalu otevřu a spolu se mnou do pokoje vpadne z chodby i denní světlo.

Tehdy ji konečně pořádně vidím. Je bledá, nehybná, oči má prázdné, čelist vystrčenou vysoko a tělo zkroucené v zoufalé poloze. Úlekem jsem nedokázala udržet hrnek kafe, který se hlučně rozbil o podlahu a černá tekutina potřísnila bílé stěny jejího pokoje.

Vyběhnu ven, ztěžka rozrazím dveře a hledám schodiště. Utíkám do čtvrtého patra a zabuším na dveře pana Levi-*na*. Když mi otevře, vyskočí na mě jeho pes Tulák. *Nemůžu*